

**лісопатологічного обстеження лісових насаджень Білоцерківського надлісництва
філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів**

11.07.2025

м. Біла Церква
Київська область

Згідно листа філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» №14043/40.1.11-2025 02.07.2025, згідно п.п. 3, 4, 5, 6, 27 Санітарних правил в лісах України затверджених постановою КМУ № 555 від 27.05.1995, комісією в складі: начальника відділу моніторингу стану лісових насаджень державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі ДСЛП «Київлісозахист») Валерія ЧАВЧЕНКА, провідного інженера-лісопатолога ДСЛП «Київлісозахист» Олени СУСЬКОЇ, інженера-лісопатолога II категорії ДСЛП «Київлісозахист» Валерія ГУТНІКОВА, лісничого Снітинського лісництва Віталія ГОРОВЕНКА, лісничого Фастівського лісництва Романа КЛЕВАКИ, лісничого Володарського лісництва Віктора ТОМЧАЯ, лісничого Сквирського лісництва Владислава СИТНИКА, лісничого Ставищенського лісництва Віталія КАМЕНЧУКА, лісничого Сухоліського лісництва Андрія ПЕТРИКА, лісничого Тетіївського лісництва Івана ФАЛОВСЬКОГО, лісничого Томилівського лісництва Олександра СНІЦАРА, проведене лісопатологічне обстеження насаджень Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, які за санітарним станом потребують проведення вибіркової санітарної рубки (далі ВСР), наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

[illegible]

Сквирське лісництво														
52	7	2.9		2.9	ЗД34ЛПДЗЯЗ+БРС	47	0.70	1	19	24	210	4	дубовий трутовик, златка вузькотіла, стовбурові гнилі	35
Разом		2.9		2.9										
Снітинське лісництво														
21	1	22.0	(1)	5.0	7ДЗ(66)2ДЗ(86)1ЛПД+БРС+ КЛГ	66	0.70	1	21	26	250	2	дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник	35
Разом		22.0		5.0										
Снітинське (Дорогинське)														
40	4	4.5		4.5	7ДЗ2С31ЛПД	80	0.75	1	27	30	395	2	дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник	45
40	6	4.4		4.4	5С35ДЗ+ЛПД	81	0.60	1А	28	40	360	2	великий та малий соснові лубоїди, дубовий трутовик, златка вузькотіла	45
19	1	7.2	(1)	4.0	8ДЗ2СЗ	120	0.60	1	29	40	375	2	дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник	65
66	2	0.3		0.3	10СЗ+ДЗ	91	0.50	1	27	40	300	2	великий та малий соснові лубоїди	60
66	14	2.0		2.0	9СЗ1ДЗ	91	0.50	1	28	40	300	2	великий та малий соснові лубоїди	65
66	15	0.6		0.6	10СЗ+ДЗ	86	0.40	1	25	30	220	2	великий та малий соснові лубоїди	15
Разом		19.0		15.8										
Ставищенське лісництво														
40	10	4.1	(1)	2.9	ЗЯЗ1ДЗ2ГЗ2ЛПД1КЛГ1 БРС+БП	76	0.80	1А	27	36	340	2	стовбурові шкідники, хвороби лісу	30
43	18	14.4	(1)	2.4	5ДЗЗЯЗ2ГЗ	111	0.70	1	29	34	320	2	дубовий трутовик, златка вузькотіла, ясеневий лубоїд, халаровий некроз	70
Разом		18.5		5.3										
Сухоліське лісництво														
26	6	12.5	(1)	4.0	10ДЗ+БРС+КЛГ	115	0.60	2	25	32	260	2	златка бронзова, вузькотіла, дубовий заболонник	50
			(2)	4.3										70

[illegible]

Фастівське лісництво														
68	2	6.8		6.8	9ДЗ1ЛПД+ОС+БП	81	0.60	1	26	32	286	4	дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник	50
106	7	2.0		2.0	5БХА1ВЗШ4ЛПД	71	0.70	1	22	26	240	3	голандська хвороба в'язових	20
106	11	1.8		1.8	10ВЗШ+БХА	71	0.80	4	15	16	130	3	голандська хвороба в'язових	15
Разом		10.6		10.6										
Фастівське (Веприківське) лісництво														
37	27	0.7		0.7	ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ САД			2					бактеріальна водянка, березова губка, несправжній трутовик, березовий заболонник, березовий рогохвіст	15
37	35	1.0		1.0	10СЗ	71	0.50	1А	27	30	300	4	великий та малий соснові лубоїди	35
37	42	0.4		0.4	10СЗ+ДЗ	74	0.60	1А	27	28	380	4	великий та малий соснові лубоїди	20
37	45	0.4		0.4	10СЗ+ДЗ	86	0.45	1	26	30	270	4	великий та малий соснові лубоїди	5
Разом		2.5		2.5										
Всього		210.0		103.30										

При обстеженні насаджень виявлено ослаблення дерев **сосни звичайної** (*Pinus sylvestris*). У насадженнях з деревами сосни IV-VI категорій стану, в нижній частині стовбура у районі товстої кори наявні звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи великого соснового лубоїда (*Tomicus piniperda*). На повалених деревах в верхній частині стовбура в районі тонкої кори виявлено поперечні дугоподібні ходи малого соснового лубоїда (*Tomicus minor*). Під проекціями крон на підстилці знайдено від 4 до 7 шт/м² свіжих пошкоджених пагонів, що свідчить про значну чисельність популяції даних шкідників. Всихання та відмирання дерев зумовлене первинним заселенням великим та малим сосновими лубоїдами (*Tomicus piniperda*, *Tomicus minor*).

У **дубових** деревостанах (*Quercus robur* L) зустрічається ураження стовбурів несправжнім дубовим трутовиком (*Phellinus nigricans*), що підтверджується наявністю плодових тіл дереворуйнівного гриба та поодиноким поперечним раком дуба, що охоплює 100 % периметра стовбура. Іноді це призводить до зламів стовбурів в місцях ураження. Деревя IV – VI категорій біологічного стану мають ознаки поточного заселення, або відпрацювання такими вторинними шкідниками як: златка дубова бронзова (*Chrysobothris affinis* F), зелена вузькотіла (*Agrilus viridis* L), златка дубова вершинна (*Agrilus angustulus*), дубовим заболонником (*Scolytus intricatus* Ratz), про що свідчать личинкові та маточні ходи завдовжки 1-3 см, які помітні на поверхні деревини та під корою. Також на деревах є велика кількість льотних отворів даних шкідників.

У **ясеневих** насадженнях (*Fraxinus excelsior* L.) всихання дерев ясена пов'язано з заселенням стовбуровими шкідниками: строкатим ясеневим лубоїдом (*Leperisinus fraxini* Panz.) та великим ясеневим лубоїдом (*Hylesinus crenatus* Fabr.). Заселені здебільшого ослаблені дерева, переважно в середній частині стовбура з перехідною і тонкою корою, а також товсті гілки, крім того, наявні личинкові ходи під корою. Строкатий лубоїд є переносником бактеріального раку. Імаго на своєму тілі переносять бактерії і, надгризаючи кору, сприяють проникненню їх всередину тканин дерева. Частина дерев уражена халаровим некрозом (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*), при якому відбувається закупорка судин. Збудник хвороби динамічно уражає різні частини дерев ясена (бруньки, листя, черешки, деревину, коріння) і спричиняє в'янення, некрози, рак. Також на деревах ясена присутні плодові тіла трутовика плаского, що уражає окоренкову частину та призводить до вивалення дерев.

Ділянка, де головною породою є **акація біла** (*Robinia pseudoacacia*) в переважній більшості є перестиглими та всихають внаслідок ураження дерев бурою ядрово-заболонною гниллю, що спричиняє суховершинність, сухобочини, а на кінцевому етапі - всихання всього дерева. Також дерева уражені рослиною-напівпаразитом омелою білою (*Viscum album* L.) Заселення нею в кронах дерев спостерігається від слабого до середнього ступенів включно, а в середньому становить 2-4 кущі на одне дерево. Первинне ослаблення через пригнічення омелою веде до поступового відмирання частини гілок в кроні, яке одночасно супроводжується, а надалі підсилюється заселенням стовбуровими шкідниками.

В'яз шорсткий (*Ulmus glabra*) та **бархата амурського** мають зкручене, сухе та опале листя, спостерігається опадання кори, що є ознаками голандської хвороби в'язових. Хвороба викликається грибом (*Ophiostoma ulmi*). Грибниця розвивається в судинах і закупорює їх, припиняючи доступ поживних речовин. В результаті чого дерева гинуть.

У дерев **берези повислої** (*Betula pendula* Roth.), що присутні у насадженнях, спостерігається ураження бактеріальною водянкою, березовою губкою. Ураження бактеріальною водянкою підтверджується явним всиханням листя і гілок, починаючи з верхньої частини крони, суховершинністю, а також повним відмиранням дерева. Про ураження березовою губкою свідчать плодові тіла цього гриба.

Дерева **клена гостролистого** (*Acer platanoides* L.) уражені сірчано-жовтим трутовиком (*Oxyporus populinus* (Fr.) Donr), який є причиною виникнення бурої центральної гнилі стовбура. При цьому уражені дерева часто мають дупла у нижній частині стовбура.

У **липи дрібнолистої** (*Tilia cordata*) наявні сухостої та суховершинні дерева, що уражені стовбуровими та окоренковими гнилями.

Характер перебігу патологічних процесів у листяних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, що призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

Для поліпшення лісопатологічного та санітарного стану насаджень Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», комісія призначає вибіркову санітарну рубку інтенсивністю (окомірно) 5-75 м³/га у вищезазначених насадженнях на площі **103,3 гектари**.

По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному: стовбурові шкідники – 83,0 га, хвороби лісу – 20,3 гектарів.

ВСР провести у 2025 році згідно пунктів 2, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 20, 21, 22, 23, 26 Санітарних правил в лісах України та з урахуванням всіх вимог діючого лісового та екологічного законодавства.

Своєчасне і в повній мірі виконання заходів з поліпшення санітарного стану лісів буде стримувати поширення і розповсюдження стовбурових шкідників та підвищить рівень біологічної стійкості всіх обстежених насаджень та навколишню екологічну ситуацію в цілому.

Лісовій охороні вести постійний лісопатологічний моніторинг за санітарним станом насаджень, своєчасно виявляти осередки прояву і поширення шкідників та хвороб.

Осередків карантинних, а також хвоє- та листогризух шкідників, та хвороб дерев не виявлено. Рослин і тварин занесених до Червоної книги України при обстеженні не виявлено.

Представники комісії:

Начальник відділу моніторингу
стану лісових насаджень ДСЛП
«Київлісозахист»

Валерій ЧАВЧЕНКО

Провідний інженер-лісопатолог
ДСЛП «Київлісозахист»

Олена СУСЬКА

Інженер-лісопатолог II категорії
ДСЛП «Київлісозахист»

Валерій ГУТНІКОВ

Лісничий Снітинського лісництва

Віталій ГОРОВЕНКО

Лісничий Фастівського лісництва

Роман КЛЕВАКА

Лісничий Володарського лісництва

Віктор ТОМЧАЙ

Лісничий Сквирського лісництва

Владислав СИТНИК

Ставищенського лісництва

Віталій КАМЕНЧУК

Томилівського лісництва

Олександр СНІЦАР

Сухоліського лісництва

Андрій ПЕТРИК

Тетіївського лісництва

Іван ФАЛОВСЬКИЙ